

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ
СОЮЗІВ В ЗДІЙСНЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ.

РІК XL. Ч. 298. Джерси Сіті, Н. Дж., четвер, 22 грудня 1932.

VOL. XL. No. 298. Jersey City, N. J., Thursday, December 22, 1932. THREE CENTS.

РУЗВЕЛТ НЕ ХОЧЕ КООПЕРУВАТИ З ГУВЕРНОМ У СПРАВІ ДОВГІВ

ВАШІНГТОН. — Відповідь гвернору Рузвельта в справі воєнних довгів, виставлену президентові Гвернові в неділю, держать у тайні. Кореспонденти „Ніу Йорк Таймс“ уадося з великими труднощами вивидати тільки деякі подробиці. З них виходить, що Рузвельт не хоче перебірати ніякої відповідальності за вислід перетрактатів Гверза з державами-довжниками. Він е теж проти заіменування Гверном безпартійної комісії для розгляду довгів. Рузвельт каже, що можна ті справи полагодувати з державами за посередництвом істнуючих дипломатичних представників.

Супроти того президент Гвер не знає, які поводити кроки щодо воєнних довгів: чи вести дальші перетракти у власну руку, чи заждати до часу, коли владу перебере Рузвельт.

КАЖУТЬ, ЩО РУЗВЕЛТ МАЄ СВИЙ ПЛАН.

ОЛБАНІ. — Ті, що стоять близько гвернору Рузвельта, кажуть, що гвернор е проти значування комісії, бо, ті комісії, як показує практика Гверза, нічого не вартують. І тому він е проти комісії для полагодження справи воєнних довгів. Зате має він уже готовий інший план, але вийде з ним доперва тоді, як засиде в Білім Домі.

ЗІРКА МУСИТЬ ДОПИСАТИ.

НЮ ЙОРК. — Ще бракує понад один мільон доларів до збірки \$15,000,000, призначених на допомогу безробітним. На дозбирання бракуючого мільона призначено час до 17 січня 1933 р.

ОЩАДНОСТІ ЗАМСЦЬ ПОДАТКІВ.

ОЛБАНІ. — Треба ще раз обкрити стейтсовий бюджет і то на \$50,000,000, бо нема можливості стягнути ще більш податки. Тому зменшено видатки одного тільки департаменту освіти на \$20,000,000.

ТИСЯЧІ БЕЗПРИТУЛЬНИХ ХЛІПЦІВ.

НЮ ЙОРК. — Нютон Бейкер, голова „Велфейр енд Реліф Мобілізаційс оф 1932“, відзивається до суспільності в справі організування захистів для тисяч безпритульних молодих хлїпців, що тиняться по краю без приставовища, роботи і засобів до життя.

ВИМАГЛИ ГРОШІ ІНБИ ЗА „ДЖАБИ“.

НЮ ЙОРК. — Арештовано двоє міських урядовців, що вимитали від різних осіб \$5,000 як хабарі за те, що обіцяли їм безробітним особам дати міську роботу.

ДАЛЬШІ ВИПАТИ/ЗБАНКРОТОВАНОГО БАНКУ.

НЮ ЙОРК. — Депозитори замкненого „Бенк оф Юнайтед Стейтс“, в числі 410,000 осіб, дістануть дальших 10% зі своїх ощадностей. Дня 31 грудня розділять між них \$13,362,474.

ОСТОРОЖНО З ГЕМБЕРАНИ.

БРУКЛІН. — Генрі Зелінк, літ 50, дався втягнути в картушку грз з професійними гемблерами як ошуканням та програв більшу суму, а вернувшись до дому, отруївся з розлуки газом. Залишив картуку і подав причину самогубства, але не виявив імен гравців. Оставив жінку і сина.

ЗА ЕКОНОМІЧНИЙ СОЮЗ.

САНТІАГО (Чіле). — Чіле й Аргентина роблять заходи, щоб втягнути держави Полудневої Америки в одно велике економічне обєднання й усунути цюві границі.

ГІНЕ 300,000 ХУДОБИ З ГОЛОДУ.

САНТІАГО. — В горах Андах почали вибухати вулкани і засипали поелем пасовищска, де виспалася худоба. Трава цілком висихає, а 300,000 худоби осталися несподівано цілковито без поживи.

МОЖНА ДОПОМИНАТИСЯ ЗВОРОТУ ПРОГРАНІХ НА ПЕРЕГОНАХ ГРОШЕЙ.

НЮ ЙОРК. — В ньюйоркськй стейтї законн не дозволяють „букмекерам“ приймаати ставки на кінські перегони. З того користав Майклс Вотс і зацікавив до суду фірму Джана Малаєстис за зворот \$33,535, які він програв у тій фірмі на протязі двох останніх літ.

Суддя засудив фірму на зворот цієї суми. Свої ставки виказав Вотс чеками, які виставляв на імя Малаєстис.

„НАЙВИЗНАЧНІША“ ЖІНКА В АМЕРИЦІ ЗА ОСТАННІЙ 100 РОКІВ.

НЮ ЙОРК. — Два місяці переводжне між жінками голоосування, щоб дізнатися, котру жінку вважають Американкою „найбільшою“ за останні 100 років. Найбільше, бо 102,792 голосів, дістала Мейрі Бейкер Еді, основниця „Крісчен Саєнс Чюрч“. А другою по ній е Джейн Адамс, же жіноча суспільна діячка, основниця відомого „Гол Гавз“, наділена нагородою Нобля. Третьою „найвишчачнішою“ жінкою вважають Клару Бартон, основницю „Червоного Хреста“. Між іншими жінками е Геріет Стоу, авторка славної повісті „Онкл Тамс Кебін“, а далі Амлія Іргарт Путнем, що перелетіла сама літаком Атлантикський океан, і інші.

ПІДМОГА ДЛЯ НІМЕЦЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ.

Німецька статистика стверджує одно цікаке явище: чим люди багаті, тим менше читають. Вони такі заняті ріжними ділами, що на кінцку не мають часу. А що біди читають залюбки позичені книжки, то серед німецьких авторів білі едарив його якимось важким залізним предметом так сильно в голову, що дир. Бабі втратив притомність. Не значить особа напасника, не гайно вітк, важко щось казати про підмогу цього бандитського нападу. Ходять поговорки, що налада має „політичний“ підклад. Колиб це була правда, то виходилоб, що е тус атеянові невідповідальні чинники, які бажать завархувати все наше життя. Нема сумніву, що з такими явищами мусіаь розпочати планоу боротьбу все українська суспільність в інтересах національного добра.

НАПАД НА ДЕРЕКТОРА УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОЇ ГІМНАЗІЇ.

Коли директор філії української державної гімназії у Львові, П. Бабі, входив ранком до будинку „Народного Дому“, в якому поміщена гімназія, присичено до нього заду якийсь невідомий напасник, якийсь його якимось важким залізним предметом так сильно в голову, що дир. Бабі втратив притомність. Не значить особа напасника, не гайно вітк, важко щось казати про підмогу цього бандитського нападу. Ходять поговорки, що налада має „політичний“ підклад. Колиб це була правда, то виходилоб, що е тус атеянові невідповідальні чинники, які бажать завархувати все наше життя. Нема сумніву, що з такими явищами мусіаь розпочати планоу боротьбу все українська суспільність в інтересах національного добра.

БРАТ ОГРАБИВ БРАТА.

Поліційні докождження в справі грабіжницького нападу на агронома Людвика Марковського на сходах дому при вул. Длугоша у Львові прийняли несподіваний зворот. Арештовано під замком грабунку двоєродного брата Марковського, Роланда, який мав з ним спір з привоудуспалку. Із пошненим батьком спадковий сін 8,700 зол. Роланд мав дістати тільки 100 зол. Арештованого передали судоволадчій владі.

ШПАДА НАПОЛЕОНА.

У париськй музею „Інвалідів“, що стоить у сусідстві церкви, де знаходиться доминова Наполеона, виставили тепер вуру лямітку великого Корсика. Це шпада, яку носив він у діт ливни при Ватерлоу. Гона має свою історію. У Желі підчас відступу воики солдатові землі захопили табір Наполеона з його приватним майном. І розграбляли його. Шпада переходила дову істориків, аж опинилася в руках якогось берлінського аптекаря, що тепер зробив на ній прегарний інтерес. У музею „Інвалідів“ е вже слава сина блуза Наполеона, хрест пошнї легії, який носив він на острові св. Олені, мушкетр, в якому брав участь у битві при Маренто, шпада з єгипетського походу, тощо.

НЕ ТИНИВСЯ ДОВОГО СВОБОДОУ.

Коли Іллі Романюка, ввизн з карного заведення в Принс Альберт, перевозили до заведення для божовільних в Понок, в Альберті, і дозорщик Томасинсон перепроваджував його в Елмонтоні з синарської стації на спірський, Романюк нагав кинув свій пакунок і як бласкавка пігвав в бічну улку, що тиник. Дозорщик яраз провадив його до ресторону, щоб його нагодувати.

НАСЛІДУЮТЬ БОЛЬШЕВІКИ.

Турецький міністер освіти зазначив у промові про релігї в турецькій республіці, що турецьке духовенство було найбільшм ворогом нового національного уряду, не признаючи турецької національності. Тепер усі монастирі дервішів закриті. Кемаль Паша заіквідував те усі релігійні школи, а на просторих подірвали мечеті, на яких колись голосило основі корану, перуть сьогодні біля та варять курудузу. Релігійні студії дозволені тільки на історичному виділі турецьких університетів. Боротьба з релігією має на меті зліквідувати релігійний фанатизм населення. Одначено ввада буде тільки про те, щоб не ажикали старого прапису. Всі турецькі часописи і книжки друкуються латинкою.

ФАЛЬШУВАЛІ ЗАЛІЗНИЧІ БІЛЕТИ.

В Чайковичах, пов. Рудки, арештовано Михайла Цвюка, торговельного агента, що підробляв залізничні білети. Він визнає, що підробив інструменти дістав від Гр. Костіва з Розвадова, пов. Жидичів, якого теж арештовано.

ОБРАЗЛИВИЙ ТИТУЛ „ПАННА“.

Данські феміністки добились одного нового великого успіху: відтепер у Данії до дівсоросих жінок треба буде звертатись із титулом „панні“, а не „панна“. „Френке“, що відповіає французькому „мадмуазель“, або німецькому „Фрайляйн“, уквиване досі у розмові до незамужих жінок, видается данському жіноцтву образливим, тому, що всі мушкетри, без огляду на те, чи е жонаті чи ні, дістануть титул „панн“. У нас, без акції феміністок, галицький звичай титулувати незамужі жінки „панно“ майже переживає; цей титул заступають формою „ви“ та „панн“.

ІСТОРІЯ ПАННАХИДІ ЗА МАЗЕПУ В КРЕМЯНЦІ.

Паннахиді за душу гетьмана Мазеви у Кремляні не була організована „бєбекими“, як не спершу писалося, лише українським громадським комітетом; кремлянець православне духовенство спершу згодилось відправити паннахиді, а відмовившись щойно писав виразної заборони митр. Дениса. Всеж зійшлося тоді до церкви чимало місцевих Українців, які під несприятливі духовенства самі відспівали „вїчна пам'ять“. Щойно тоді, коли як подія та заборона митрополїї наробили шуму, лудькі бєбеки з „могильного“ товариства внесли до варшавської митрополїї прохання знати з Мазепи клятву: висіади того прохання відомий.

ЕКЗЕКУТОР УБИВ ЛЮДИНУ.

В повітовій команді поліції в Сянтинї зголосився перед кількома днями вчорашній ексектор скарбового уряду, Йосиф Дзямський, і ззнав, що, переводячи ексекцію у грат. парох М. Дольного в Русові, був приневолений вжити проти наймита тогоч ввистки, Андрія Мельника, пальної зброї. Вжиття зброї мотивував тим, що Мельник перепиняв йому виконання ексекції й кинувся на нього з вилами. Дзямський переводив ексекцію без ніякої резолюції. Мельник, ранений револьверово кулею в околицю серця і перебізаний до шпиталю в Сянтині, помер уночі. Поліційна архетушала Дзямського аж до перевірення докождження.

ГОРАЛЬНІ В ДОМІ СКАРБОВОГО УРЯДОВЦІ.

Управа спіртного монополію у Львові ствердила, що хтось робить їй конкуренцію, продаючи горівку приватного виробу. Докождження викрили, що тайна горальня знаходиться при вул. Зелений в домі Карла Ступницького, скарбового урядовця, приділеного до скарбової інспекції в Жовків, де він займався поборюванням тайного горальництва. У Львові мешкала його жінка. В мешканні знайшли прилади до фабрикування спірту, сиринці, цитки горівку й наливки. Справово занялася скарбовою владою.

БУДЕ ГОЛОД НА БАРАБОЛІ.

„Торонтоський дневник“, „Торонто Стар“, оголошує, що цей зинь в Онтеріо зареєков бараболі, а то з той причини, що в Онтеріо кинулася на бараболі хвороба, через яку бараболі вже поховані, пінуть гинти і лодовим підпадуть знищення.

АНГЛІЯ НА РОЗДОРОЖІ.

НІХТО НЕ ЗНАЄ, ЩО БУДЕ З МІЖНАРОДНИМИ БОРТАМИ, І ЯК ПОЧАТИ РОЗМОВИ З АМЕРИКОЮ ПРО НИХ.

ЛОНДОН (Англія). — Становище президента Злучених Держав Гверза, яке він висловив у своїй промові до конгресу зприводу міжнародних боргів, не дало нічого позитивного й певного для рішення англійського уряду, що далі робити в справі міжнародних воєнних боргів. Англійський уряд тепер не знає навіть, чи варто що справу наново відносити у Вашингтоні ще перед вступленням до влади нового президента Злучених Держав, Рузвельта.

Коліб Англія рішилася тепер почати переговори в цій справі, то для цього доведеться післати спеціальну делегацію до Вашингтону. Заява президента Гверза, що ще перед розмовами у справі міжнародних боргів треба рішитися на зменшення зброяння європейських держав, викликала тут гостру критику. Всі звертають увагу, що скорочення збройних сил різних держав е тісно звязане з багатьма політичними, торговельно-економічними й митними справами. Тому, ставлячи справу міжнародних боргів у звязок з обмеженням зброяння, тим затягається на довго рішення справи міжнародних боргів.

В англійській уряді та в загальній опінії тепер панує невпевненість щодо дальших кроків у справі міжнародних боргів. Уряд навіть не знає, в якій формі і як можна буде почати переговори з Америкою в цій справі.

У ФРАНЦІЇ НЕЗАДОВОЛЕНІ З ПРОМОВИ ГУВЕРА.

ПАРІЖ (Франція). — Промову Гверза до конгресу в справі міжнародних боргів прийнято тут з гострою критикою політиків та преси. Всі підкреслюють, що нема багато таких документів, які малиб стільки суперечностей, як остання промова Гверза.

Більшість признає, що уряд Франції добре поступив, не заплачувати Америці рати воєнного боргу, яка припадала на 15 грудня. Сподіваються, що тепер прийде нарешті до якогось конкретного полагодження справи.

АМНЕСТІЯ В НІМЕЧЧИНІ.

БЕРЛІН (Німеччина). — Уряд фон Шляйхера подав до затвердження президентові Гіндебургови ухвалені райхсратом декрет, на підставі якого малиб бути звільнені з ввизнїці 15,000 політичних ввизнів, засуджених не більше, як на 5 літ кари кожний. Амнестія ця звільнить переважно націонал-соціалістів, комуністів та соціалістів, які попали в тюрми за політичний терор.

ДОМАГАЮТЬСЯ РЕВІЗІЇ СПРАВИ ТУКИ.

ПРАГА (Чехословаччина). — На порядок денний знову стала справа словаського лідера проф. Туки, який відбуває 15-літню кару за „зраду держави“. Один зі словаських послів до пражського парламенту запитав уряд, чи то правда, як пишуть віденські газети, що чехословаське посольство у Відні підкупило за 50,000 корон Християна Шправу, який був головним свідком проти Туки на судовій розправі. Посол домагається разом з тим ревізії справи проф. Туки.

БЕЗРОБІТТЯ В ІТАЛІЇ ЗБІЛЬШУЄТЬСЯ.

РИМ (Італія). — В державі вже зареєстровано 1,038,000 безробітних. Минулого року в тім числі було 878,000 зареєстрованих безробітних. Більше безробітних зареєстровано тепер не вважаючи на те, що останнього часу до роботи повернулися в певнім числі промислові робітники.

ІТАЛІЇ НЕМА ЧО ПРОТЕСТУВАТИ.

БІЛГОРОД (Югославія). — Посли скупштини (парламенту) протестують проти того, що Італії називають вандалством знищення статуй львів у Траві. Вони кажуть, що їх знищено не тому, що вони були пам'яткою панування ту Венеції, але виключно з мотивів поліпшення міста. Артстичної вартості ті льви не мали.

Разом з тим посли пригадують, що Італія сама знищила всі австрійські пам'ятники в Тиролі, який перейшов до Італії по війні. Тоді проти цього ніхто не протестував.

СПРАВУ МАНДЖУРІЙ ЗНОВУ ВІДЛОЖЕНО.

ЖЕНЕВА (Швейцарія). — Комітет дев'ятинах при Лізі Націй, що розслідує справу Манджурії, припинив свої засідання до 16 січня, сподіваючись, що за той час Японія змінить своє рішення в справі Манджурії й погодиться на деякі пропозиції Ліги Націй. Коли цього не буде, то тоді Ліга Націй має подумати про якийсь засіб примусового полагодження справи Манджурії.

ЯПОНЦІ СТВОРЯТЬ ШЕ ОДНУ ДЕРЖАВУ.

ШАНТАЙ (Китай). — Китайці кажуть, що Японія має намір створити ще одну буферну державу на подобу Манджурії. Таку державу Японці хочуть створити з частини Монголії й назвати її Таянжу. Ці відомості Китайці добили з документів, які знайшли в одного вбитого японського офіцера, а також у Монгола, арештованого в Дажелі. Радяльський уряд домагається, щоб Китайці забрали до себе манджурських повстанців, яких інтерновано в районі Томська, на Сибірі.

